

GIUNSA SA PAG-USAB ANG NGALAN SA ATONG MANLULUWAS (How the Savior's Name Was Changed)

Ang pagpatuo-tuo, walay kasayuran, ug ang mahitungod sa influencia sa pinulongan maoy nagdala sa kausaban sa Ngalan sa atong Manluluwas ngadto sa ngalan nga dili iya.

Ang atong Manluluwas natawo sa Bethlehem sa Judea sa usa ka ulay nga babaye nga nagasulti sa pinulongan nga Hebreohanon (o kaha Arameanhanon) sinultihan nga Semitahanon. Siya nahimugso sa katilingban diin ang Hebreohanon nga pinulongan maoy komon nga sinultihan. Ang manolondang si Gabriel maoy nagpahibalo ngadto kang Miriam (Mary) ang inahan sa bata, nga usa ka bata matawo nga maoy magaluwas sa Iyang katawohan gikan sa ilang mga sala.

Ang Biblia nagapakita nga sa matag higayon nga ang Kahitas-an makigpulong sa mga katawohan, kini kanunay niadto lamang sa mga nasinati na pagayo sa pagsulti sa pinulongang Hebreo. Ang Hebreo sa walay pagduha-duha mao ang pinulongan didto sa tanaman sa Eden. Ang Biblia usa ka Hebreo nga basahon nga gisulat sa mga Hebreohanon nga manunulat nga minanduan sa Balaang Espiritu. Ang bugtong pinulongan sa mga unang 1757 ka tuig hangtod sa hitabo sa tore sa Babel mao ang Hebreo. Busa atong matuohan nga Hebreo ang langitnong pinulongan.

Ang Genesis 10:30 nagpadayag nga ang mga tribo ni Shem wala miapil sa pagtukod sa tore sa Babel didto sa Shinar (Genesis 11:2). Sumala sa Genesis 10:30, sila nagpuyo sa Meshu, sa tiilan sa kabukiran sa Sephar. Ang ilang Hebreo nga pinulongan wala mausab o mailisan.

Niining mga tanang kamatuoran, ngano man nga ang King James ug ang uban pang mga Biblia nagatawag man sa atong Manluluwas pinaagi sa ngalan nga Jesus nga dili Hudiyo ni Hebreo?

Ngano man nga ang usa ka Hudiyo nga babaye, kang kinsang natawohang pinulongan Hebreohanon, nagapuyo sa katilingban sa Hudiyo nga mga Hebreohanon, nga gipakigsultihan ni Gabriel, magahatag sa iyang bag-ong natawong bata sa usa ka mestisong ngalan Grego-Latino, usa ka ngalan nga wala magadala sa kahulogan nga Manluluwas bisan hain sa maong mga pinulongan? Ang “soter” mao ang Gregong pulong sa manluluwas, samtang sa laing bahin sa pinulongan nga Latin mao ang “salvare.” Dili nato mahikaplagan kini diha sa pulong nga Jesus.

Dili Jesus Ang Ngalan

Ang kamatuoran mao, nga dili Jesus ang Iyang ngalan, ni gitawag siya nianang ngalana. Ang inila nga nagtuon sa Biblia ug usa ka arkeologista nga si Ernest Renan nagasulat nga ang atong Manluluwas wala gayud tawga sa ngalan nga Jesus sa iyang tibuok nga kinabuhi!

Labaw pa niini, walay katumbas sa letra nga “J” diha sa Hebreo ug sa mga titik nga Grego. Bisan sa pinulongan nga English ang letrang “J” sa atong kabag-ohan nga mga tuig lamang mitungha, kini sa dihang maoy ihulip sa titik nga “I.” Ang pangutana mao, sa wala pa ang letter “J,” unsa may ngalan sa atong Manluluwas? Mga 1500 ka mga tuig ang milabay maoy dili malalis nga siya gitawag sa lain nga ngalan. Dili mahitabo nga gitawag siya ug Jesus.

Pagatawgon ba kaha siya sa Iyang Hudiyong mga tinun-an sa usa ka mestisong ngalan sa Grego-Latin nga sa tinuod ang Biblia nagaingon nga sila wala makaeskuyla ug mga tawong walay kasayuran? (Buhat 4:13). Sila mga mananagat nga nagasulti sa pinulongan nga Hebreohanon o kaha Arameanhon. Ang ilang pagpakigsulti sa pinulongang Hebreohanon gihubad ngadto sa Grego. (Pangayo sa pagtulon-an, Was the New Testament Written in Greek?, aron sa dugang nga kasayuran)

Ning atong pagtuon padayonon ta unsa ang sinugdan sa English nga Jesus, ug magapakita sa mga ebidensya gikan sa Balaang Kasulatan ug gikan sa mga dili relihiyosong tinubdan nga ang Ngalan gikan sa kahitas-an mao ang “Yahshua.”

Ang Anak Nagdala Sa Ngalan Sa Iyang Amahan

Ang Manluluwas sa tataw nagapamatuod nga “Ako mianhi sa Ngalan sa Akong Amahan,” Juan 5:43. Kini nga bahin sa Kasulatan nagpasabut nga Siya nagadala sa Ngalan sa Iyang Amahan nga Langitnon. Siya nagapadayon sa pag-ingon nga bisan ug ang katawohan dili modawat kaniya, ngani kon adunay lain moanhi sa iyang kaugalingon nga ngalan, siya ilang pagadawat. Ug siya midugang pa nga bisan si Moses nagasulat mahitungod kaniya. Ang referencia mao ang Exodus 15:2, “Si Yah nahimong akong kaluwasan,” sa Hebreo ang katumbas sa pulong kaluwasan “shua”, busa Yah-shua. (Tan-awa usab ang Deut. 18:15-19.)

Ang Ngalan sa atong Manunubos sa tinud-anay susama kang Josue (nga ang hustong paglitok sa Hebreo “Yahshua”), ang anak ni Nun, Numeros 13:16. Ang ngalan nga Josue (Yahshua sa Hebreo) gikan sa *Hoshea* o *Hoshua*, apan si Moses iyang gibutangan sa unahan ang mobo nga porma o mga pulong sa balak sa sagradong Ngalan, *Yah*, gitawag siya Yahoshua, nga nagkahulogan “ang kaluwasan ni Yah.”

Gikan sa ilang pagkabhag sa Babilonia hangtud na sa unahan, ang “o” nga paningog gikuha, ug kini hangtud sa pagkatawo sa atong Manluluwas wala na gilitok “Yahoshua” apan “Yahshua.”

Sa tinud-anay ang atong Manluluwas nga si Yahshua mianhi sa Ngalan sa Iyang Amahan, kay ang Iyang Ngalan nagakahulogan man “ang kaluwasan ni Yah.” Ang Iyang Ngalan nagadala man sa sagradong Ngalan sa langitnong panimalay nga Yah: YAHshua.

Tan-awa ang Buhat 7:45 ug ang Hebreo 4:8 diha sa King James nga Biblia diin atong makita ang mestisong “Jesus” nga sa sinayop nahasulat. Kini sagad maoy atong hingkit-an diha sa King James ug giusab sa mga esciba ang matuod nga Ngalan ni Yahshua ngadto sa Jesus. Diha sa sayop nga tumong ug sa kadasig, ang ngalan nga Josue (Yahshua) ang anak nga lalaki ni Nun, ilang giilisan sa ngalang Jesus nga si Josue (Yahshua) man unta ang ginapunting diha. Ang bag-ong King James version ug ang mga bag-ong mga patik nga mga Biblia sa uban nga version mikorehir niini ug gihulip ang ngalan Josue.

Walay Laing Ngalan nga Adunay Kaluwasan

Ang kaluwasan wala magagikan kang bisan kinsa. Ang kaluwasan pinaagi lamang kang Yahshua Messiah. “Ug diha sa lain walay kaluwasan gikan kang bisan kinsa, kay walay lain nga Ngalan sa ilalum sa langit, nga nahatag sa taliwala sa mga tawo, nga diha kaniya mangaluwas kita.” (Buhat 4:12)

Walay laing ngalan! Mao usab kana ang ngalan nga gihatag ni anghel Gabriel sa inahan ni Yahshua sa wala pa siya matawo.

Angay natong hinumdoman nga ang Biblia sa tinuod nagaingon “walay lain nga ngalan.” Wala kini naga-ingon walay laing tawo o persona, nga makatugot unta kanato sa pagtawag kaniya sa bisan unsang ngalan nga gusto nato. Si Yahshua mao lamang ang Ngalan nga diin makabaton kita sa kaluwasan. Kay walay lain nga Ngalan gawas kang Yahshua nga nagkahulugan ang kaluwasan ni Yahweh nga iyang gipadala.

Sa pakigpulong ni Apostol Pedro sa mga naghinulsol nga mga Hudiyo sa adlaw sa Pentecostes, siya gilamdagan sa paghatag niining espesyal nga Ngalan nga pinaagi niini makadawat kita sa kaluwasan. Siya wala nag-ingon nga pagabautismohan sa persona sa Messiah ug wala usab nagtugot kanato sa pagsangpit sa Messiah sa bisan unsang ngalan nga atong gustong itawag kaniya. Si Pedro sa tataw nagahatag kanato ug usa ka sugo sa pagsangpit sa Iyang personal nga Ngalan nga gihatag sa Iyang Amahan, Buhat 2:38, “Ug si Pedro miingon kanila: Maghinulsol kamo ug managpabautismo ang tagsatagsa kaninyo sa Ngalan ni Yahshua Messiah alang sa pagpasaylo sa mga sala, ug managdawat kamo sa hatag sa Espiritu Santo.”

Aron atong masiguro gayud, ang pagkatawo o persona ni Yahshua mahinungdanon kaayo. Apan ang Ngalan nga gihatag sa manolonda nga gikan sa kahitas-an ug nagdala sa pinasahi nga kahulogan alang sa Manluluwas, nagalangkob sa Ngalan ni YAHWEH ang Amahan sa Iyang kaugalingon ug ang kaluwasan nga atong mabat-nan pinaagi lamang sa Iyang Anak. Ang Ngalan nga Yah-shua naga-ila sa Amahan ug sa kaluwasan nga anaa sa Iyang Anak Yahshua.

Sa dihang nahibalo kita sa kamatuoran, kita kinahanglan magalakaw pinaagi niini. Kasagaran kanato nakasayod sa lalom nga kamatuoran sa gagmay nga paagi. Si Yahweh magpadayon lamang sa pagpadayag ug dugang kamatuoran kung atong dawaton ug sundon kadtong Iyang gipadayag kanato. Nganong magpadayon man Siya sa paghatag ug pagsabot niadtong mga misupak sa mga kamatuoran nga Iyang nang gipadayag?

Sa dihang nasayod nata sa kamatuoran, ang atong pagkaburong sa unang panahon dili rason nga makapadayon ta sa pagkaburong. Si Yahweh matarung ug maloloy-on. “Sa panahon sa kaburong, si Yahweh wala lamang manumbaling, apan karon siya nagasugo sa tanang mga tawo bisan diin sa paghinulsol,” Buhat 17:30. Iyang ipadayag ang Iyang kamatuoran niadtong mga buot mangita ug mosunod niini.

Ang Pagtago sa Ngalan ni Yahweh

Giunsa man pag-usab sa Sagradong Ngalan diha sa atong mga Biblia?

Ang pagtago sa upat ka mga letra sa Tetragrammaton (YHWH) nga nagarepresentar sa Ngalan sa Amahan nagsugod sa mga sacerdote nga Israelhanon. Kini nadala pinaagi sa walay kasayuran hangtud sa mga unang Kristohanong maghuhubad.

Ang pagpatuo-tuo sa mga Hudiyong escriba, nasayud sa Leviticus 24:16 ug sa uban pang mga bersikulo nga naga-awhag sa dakong pagtahod sa Ngalan ni Yahweh, naghimo ug usa ka desisyon sa paagi nga dili mapasipalahan ang Iyang Ngalan pinaagi sa pagtawag sa mga hinulip inay sa matuod nga Ngalan ni Yahweh. Sa pagdili ni bisan kinsa sa paglitok sa Ngalan nga balaan, sa ilang panghunahuna, malikayan ang pagpasipala niini.

Sa paghatag ug pasiuna sa pagbasa sa Tetragrammaton ug sa paglitok sa Ngalan ni Yahweh, ang mga escriba nagbutang sa mga timailhan sa mga bokales sa Adonay ibabaw sa mga letrang Hebreo sa Iyang Ngalan. Ngani, ang unang bokales nagadala sa paningog nga “e” sama sa *met* aron ang magbabasa mobasa ug *Yeh*, ug dili ang pagpakusog sa paglitok niini bisan sa iyang minugbo nga porma *Yah*.

Ang Unang Mga Maghuhubad Mingtago Sa Iyang Ngalan

Ang unang mga Kristohanong maghuhubad mga diotay ra ug kasinatian sa Hebreo. Ngani, kasagaran kanila mga walay hibangkaagan sa Hebreohanong pinulongan. Ang ilang nasayran mao ang Grego ug Latin. Ang ilang tinubdan sa mga kasayuran nagagamitan sa Gregong Septuagent kon Setinta sa daang tugon ug dili gikan sa orihinal nga Hebreohanong hulad.

Ang Grego may tulo ka mga *declension* sa ngalan, may tulo ka *gender* ug lima ka mga lat-ang (cases). Ang katapusang bahin (ending) diin gidugang nagapasabut nga mao ang paggamit sa kinatubuk-ang pagsaysay.

Panaglitan, sa Grego nga pagpasabut para sa lalaki, ang iyang *singular* sa nominatibo sa ngalan sa atong Manluluwas matapus sa “s.” Kini maoy pagpasabut ngano nga adunay mga ngalan nga proper o pronombre diha sa King James version nga Biblia diin ang Hebreo giilisan aron sa pagtapos sa Grego nga porma “s”, sama sa Judas, Elias, Jonas, Esaias, Zacarias, Jeremias, Ananias, Silas, ug uban pa.

Kining mga ngalana sa tawo gikuha direkta diha sa Gregong hubad sa Setinta kon Septuagent sa walay paghimo ug mga konsiderasyon nga kini sila mga ngalan nga Hebreohanon (nga halos ang katapusan “Yah,”).

Sumala sa gikasaysay na sa unahan, ang Hebreohanon o ang Gregong sinultihan walay titik nga “j.” Ang Latin ug ang English nga letra “i” (nga may paningog sama sa Police) kini giisip nga may katumbas sa Hebreo nga “yothe” (o “yod”).

Wala gayod ang Ngalan sa atong Manluluwas magasugod sa paningog nga “j” sama sa “jeers” apan kini nagasugod sa bokales nga “ee.”

Diha sa Septuagent, ang Gregong letra sa Ngalan nga Yahshua nagasugod sa dakung letrang I (o iota), ug diha sa Latin kini sa dayag gihubad sa dakung letrang I. Sa ulahi, kini nahimong letrang “j” diha sa Latin ug kini maoy gigamit sa kapital nga “I” diha sa sayong English, nga nailhan ug “cursive J.”

Diin Man Nagkigan Ang Ngalang Yeshua?

Pinasubay sa maong panig-ingnan diha sa Septuagent, ang Kristohanong mga eskolar kon magtutuo sa Kasulatan nagtinguha sa pagdala sa paningog (transliterate) sa Ngalan sa atong Manluluwas sumala sa pagkasulat diha sa Grego.

Ang ilang gihimo nga inay qamets (׀), ang mga escriba ilang gibutang ang shewa (:) aron malikayan ang paglitok sa minugbong porma nga “Yah” sa Sagradong Ngalan. Kini nga paagi mao na karon ang atong makita sa sayop nga porma nga Jehovah.

Busa, ang Ngalan sa atong Manluluwas nagasugod sa “JE” nga dapat unta “YAH” sama sa “halleluYAH.” Dili ta moingon ug “halleluJE.”

Gigamit ang dakung letra nga “I” (iota), wala nila kini gisundan ug letrang “a” (alpha) apan diha sa kaburong ilang gidawat ang Hebreo nga mga tima-ilhan kon signales sa bokales nga dayon ilang gigamit ang letra “e” (eta). Mao nga nagasugod sila sa Ngalan sa atong Manluluwas sa “Ie...”

Ang Grego walay “h” diha sa ilang alpabeto. Walay letrang “h” nga atong makita diha sa minubong Gregong pormang “Yah.” Ngani gikan sa itaas, atong makita nga ang unang bahin sa Tetragrammaton diha sa Grego nasulat nga “Ie” (nga walay “h” ingon nga sila wala niini) kini sa makanunayon ilang gituman ang Hinudiyong pagbulot-an nga “Yeh” aron sila makalikay sa paglitok ug “Yah.”

Ang Grego wala usab sa letrang “sh” nga paningog, mao nga ang “s” (sigma=s) maoy makita. Sa ato nang hingsayran, may tutolo na ka mga letra sa Ngalan sa atong Manluluwas,

“IES.” Diha sa Grego kini gisundan sa “o” (omikron=o), kansang paningog minubo sama sa “lot.” Kini usab gisundan sa “u” (upsilon=u), nga gilitok ang paningog ingon nga doble “oo.”

Ang transliteration diha sa Grego, daw pagalitokon nga “Ee-ess-oo-ah.” Kon kini paspason nato pagsulti ug dayon atong tarongon, atong makuha “Yeshua,” sa atong pahinumdom nga walay “sh” nga tingog nga atong magamit. Apan diha sa Grego, ang Ngalan sa atong Manluluwas “Iesous.” Ang Latin nga hubad nahimo pinasikad sa Gregong hulad, hiniklin ang orihinal nga Hebrew.

Yahshua = Iesous sa Grego

Maingon nga ang Ngalan sa atong Manluluwas gidala ang paningog ngadto sa Latin direkta sa Gregong translation, kita may panglalaki, *nominative singular* nga natapus sa letra “s,” nga sa sayop nadala sa Latin nga Iesous nga sa ulahi nahimong Iesus.

Sa diha nga ang kapital kon dakung letrang “I” gihatagan ug *cursive* ug may ikog mga 500 ka mga tuig na ang milabay ug nahimong “J” kini ug mikuha sa paningog sa Frances nga letrang “J” sama sa “journal.” Ang Iyang Ngalan sa ulahi nahimong “Jesus” sa English.

Bisan pa niini, diha sa Latin ang “J” may paningog sama sa “i” diha sa police, o “ee.” Ang Balkan nga mga nasud sa Yugoslavia kaniadto nasulat nga Yugoslavia, apan gilitok kana sama sa paglitok karon nga Yugoslavia.

Ang mga mapa sa tuyok sa panahon ngadto sa mga siglo ilang gipaila ang yuta ni Gorbachev ingon nga “Sowjet Russiah.” Ang “j” “ee” nga tunog ug ang “w” nahimong Alemanian nga “v” ang tunog. Ang pulong nga “major” kini gilitok ingon nga “mayor” diha sa Latin ug German.

Ang tanan niini may mga lulan nga mga teknikal, apan kini gikinahanglan aron sa pagpakita sa ebidensya nga ang Ngalan sa atong Manluluwas mao si Yahshua. Siya mianhi sa Ngalan sa Iyang Amahan, “YAH.” Kon ang mga maghuhubad nga Kristohanon mikuha pa gikan sa orihinal nga Hebreo, napreserbar unta ang Iyang Ngalan sa hustong porma nga “Yahshua.” Apan ang Iyang Ngalan gikuha gikan sa Grego ngadto sa Latin, dayon ngadto sa English, nawala ang Hebreo nga porma ug kini natapos sa Linatin-Gregong mestizo nga ngalang Jesus inay ngadto sa balaan ug makaluwas nga Ngalang *Yahshua*.

Ang Pagkamahinungdanon Sa Iyang Ngalan

Ang Iyang Ngalan nagakahulogan “Ang kaluwasan ni Yah.” Walay sama niini nga atong makuha gikan sa tawhanon ug sayop nga ngalang Jesus diin kini namugna gikan una sa pagpatuo-tuo nga paagi sa mga escribang Hudiyo, ug dayon kini misulod pinaagi sa walay alamag nga mga Kristohanong eskolar si kinsa gibiyay-biyay sa mga Hudiyo tungod sa ilang kakulang sa kahibalo sa Hebreo.

Si Pablo nagapadayag nga “si Yahweh usab mipataas ni Yahshua ug gihatagan Siyag usa ka Ngalan nga labaw sa tanang mga ngalan. Aron nga tungod sa Ngalan ni Yahshua, ang tanang tuhod mangapiko aron sa pagluhod...” (Filipos 2:9-10). Ang Ngalang Yahweh mihatag ngadto kang Maria nga pinaagi niini ang Iyang Anak pagatawgon nga *Yahshua!* Kini atong mapamatud-an gikan sa lakbit saysay diha sa Mateo 1:21 ug Lukas 1:31 sa kadaghanang mga Biblia. Ang mga maghuhubad ming-ilis ug gipaila ang usa ka mestisong ngalan Jesus. Kini dili Iyang Ngalan!

Dugang pa niini, si Pablo nagaingon nga ang tibuok banay ni Yahweh pagatawgon pinaagi sa bilihon ngalan nga “Yah,” Efeso 3:15. Kadaghanan sa mga manalagna nagadala sa Iyang ngalan, sama ni IsaYah, ObadYah, ZepanYah, ZecharYah, YeremYah ug uban pa.

Kita pagahatagan ug usa ka ngalan sa Amahan diin kita mailhan. Nan unsaon man sa usa ka tawo sa pagdumili ug pagsalikway sa ngalan ni Yahweh karon, ug unya mahigugma ug pagatahuron kini-ug pagatawgon pinaagi niini- sa Iyang umaabut nga ginharian?

Ang mga ngalan diha sa Biblia may tukmang kahulogan ug magahatag kanato sa halalum nga pagsabut. Siya nagahatag kanato ug pultahan nga inablihan alang sa dugang nga kamatuoran ug alang sa Iyang kaluwasan sa Ngalan sa Iyang Anak nga si Yahshua, “ug kita magabantay sa Iyang pulong ug dili magalimod sa Iyang Ngalan,” Pinadayag 3:8. Sa ilalum sa langit *walay lain nga ngalan* gawas kang Yahshua diin pinaagi Kaniya makabaton kita sa kaluwasan.

© 2007 Yahweh’s Assembly in Yahshua
2963 County Road 233, Kingdom City , Missouri 65262
View us online at: www.YAIY.org
Call Toll Free: (877) 642-4101
Main Line : (573) 642-4100